

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi: Bologna Örneđi

Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı Projesi

Bu belge, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen IPA/2019/413-365 hibe sözleşmesi numaralı Environmental Literacy Networking (Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı) Projesi kapsamında hazırlanmıştır. İçeriğinin sorumluluğu tamamiyle Yuva Derneği'ne aittir ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi: Bologna Örneđi

Yuva Derneği

Osmanađa Mahallesi Kazasker Sokak No: 8/4 Detay İş Hanı

Kadıköy, İstanbul, Türkiye

Tel: + 90 (216) 325 00 44

E-posta: yuva@yuva.org.tr

www.yuva.org.tr

yuvaderneđi

yuvaderneđi

yuvaderneđi

İÇİNDEKİLER

1. Giriş
2. Küresel İklim Değişikliği ile Mücadelede Uluslararası İşbirliği ve Türkiye'nin Durumu
3. Avrupa Birliği ve İtalya İklim Değişikliğine Uyum Stratejileri
 - 3.1. Avrupa Birliği İklim Değişikliğine Uyum Stratejileri
 - 3.2. İtalya İklim Değişikliğine Uyum Stratejileri
4. İklim Değişikliğine Uyum Stratejileri Bologna Şehri İncelemesi
 - 4.1. Bologna Şehri İklim Değişikliğine Uyum Planı, Yerel Uyum Stratejisi
 - 4.2. BLUE AP – Dirençli Bir Toplum İçin Bologna Yerel Kentsel Çevre Uyum Planı
 - 4.3. Bologna İklim Meclisi
5. Sonuç ve Öneriler
6. Kaynaklar

2020 yılında, YUVA Derneği ve Kyoto Club (İtalya) ortaklığı ile Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı Projesini başlattık. Avrupa Birliği'nin finanse ettiği proje kapsamında Türkiye'den ve Avrupa Birliği'nden sivil toplum kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin katılımıyla Küresel Okuryazarlık Ağını (KOZA) kurduk. KOZA'nın 80 üyesi vardır ve hala bünyesine yeni üyeler katmaya devam etmektedir.

KOZA'nın amacı, Türkiye'den ve Avrupa Birliği'nden sivil toplum kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin çevre eğitimi alanında işbirliğini güçlendirmek ve böylece doğa ve insan ilişkilerine eleştirel bakabilen, bu sorunların çözümüne yönelik fikirler geliştirebilen ve bu çerçevede sorumlu davranış ve anlayış sergileyen "küresel okuryazar" bireylerin artmasına katkıda bulunmaktır.

Bu belge, Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı Projesi kapsamında 3-7 Nisan 2023 tarihlerinde KOZA üyesi kuruluş temsilcileri olarak İtalya'nın Bologna şehrine yaptığımız çalışma ziyaretinin çıktılarını ile oluşturulmuştur.

Bologna'ya yapılan çalışma ziyaretinde ise Scambi Europei, Camilla Gıda Kooperatifi, Kilowatt, CEFA Onlus, DumBo (Bologna'nın Çok Fonksiyonlu Etkinlik Alanı), Centro Antartide, Emilia-Romagna Bölgesel Parlamento'su, Bologna Belediyesi, FIU (Şehir İnovasyon Vakfı), Caracò, Hayat Onlus, Bologna İklim Meclisi, Legacoop Bologna ve Piazza Grande Sosyal Kooperatifi kurumları ziyaret edilmiştir.

Bu belgenin genel amacı Türkiye'de yerelde politika oluşturma sürecine katkı sağlayacak iklim değişikliğine uyum stratejilerinin geliştirilmesi iyi örneklerinin yaygınlaşmasına katkı sunmaktır.

Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı Projesi

Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı Projesi, Avrupa Birliği Sivil Toplum Aracı ve Medya - Sivil Toplum çerçevesinde Ağlar ve Platformlar Destekleme Programı kapsamında Yuva Derneği (Türkiye) ve Kyoto Club (İtalya) tarafından yürütülen bir projedir. Sivil Toplum Ağlar ve Platformlar Destekleme Programı, politika ve karar alma süreçlerine daha aktif bir demokratik katılımı, temel haklar ile diyalog kültürünü teşvik ederek aktif bir sivil toplumun gelişimine katkıda bulunmayı ve aktif yurttaşlığı ve sivil toplumu güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı II (IPA II) kapsamında Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

YUVA DERNEĞİ

YUVA, tüm canlıların ve bizden sonraki nesillerin haklarına saygılı, sürdürülebilir bir yaşam ve adil, eşit, yoksulluğun ortadan kalktığı bir gelecek oluşturmak vizyonuyla yola çıkmış bir kurumdur.

Yetişkin öğrenmesi yoluyla sürdürülebilir yaşam tarzlarının yaygınlaşması, yoksulluğun azaltılması ve demokratikleşme amaçlı faaliyetler yürütür ve katılımcı eğitim yöntemlerini destekler.

Çalışma alanları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Ekoloji, insan hakları ve yurttaşlık eğitimleri ve kültürler arası öğrenme programlarının geliştirilmesi ve uygulanması,
- Türkiye’de yaygın yetişkin öğrenimi etkinliklerine katılımın artırılması amacıyla yetişkin öğrenimi kurumlarıyla iş birliği geliştirilmesi,
- Dezavantajlı toplulukların ve bireylerin kendi kendine yeterli hale gelmesini sağlamaları ve daha iyi bir gelecek inşa edebilmeleri için istihdam programları.

YUVA, insanların ve tüm canlıların birbirine bağımlılığının farkında olan, çeşitliliğe değer veren, barışçıl ve içerici, yaşadığı yer ve toplumda aktif olarak hem insanlar hem de tüm canlılar arası eşitlik, adalet ve dayanışmayı savunan bir yaşam biçimini yaygınlaştırmak için halka açık tartışmalar ve etkinlikler düzenler.

KYOTO CLUB

Kyoto Club, Şubat 1999’da kurulmuş kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Üyeleri, AB ülkeleri tarafından Kyoto Protokolü ve Paris İklim Anlaşması ile belirlenen 2030 yılı sera gazı azaltma hedeflerine ulaşmak için çalışan sivil toplum kuruluşları, şirketler, yerel yönetimler ve hükümetlerdir.

Kyoto Club, her düzeyde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını ve enerji verimliliğini teşvik etmeyi, ticari şirketlerin ve yerel yönetimlerin çevresel ve sürdürülebilir kalkınma kültürünü artırmayı ve iyi uygulamalarını geliştirmeyi ve sera gazı azaltma stratejilerini, sürdürülebilir hareketliliği ve iklim finansmanını ilerletmeyi amaçlar.

Hedeflerine ulaşmak ve biyolojik, yeşil ve döngüsel ekonomi modellerini desteklemek amacıyla, enerji verimliliğini, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımını, atık azaltma ve geri dönüşümü, sürdürülebilir tarım ve hareketliliği teşvik etmek için farkındalık yaratma girişimlerini, bilgi paylaşımını ve eğitimleri teşvik eder.

Kyoto Club, Avrupa Enerji Tasarrufu İttifakı (EUASE) ve Enerji Verimli Ekonomi için Avrupa Konseyi (ECEEE) üyesidir ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesinde (UNFCCC) gözlemci statüsüne sahiptir.

2

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ VE TÜRKİYE’NİN DURUMU

Son yıllarda dünyanın en önemli ortak sorunu olan küresel iklim değişikliği riski, uluslararası düzeyde ilk kez Dünya Meteoroloji Örgütü tarafından 1979 yılında düzenlenen Dünya İklim Konferansı’nda gündeme getirilmiştir. 1988 yılında Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) üyeleri, iklim değişikliği konusunda bilimsel değerlendirmeler yapmak ve bu konuda politika yapıcılara rehberlik etmek amacıyla Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’ni (IPCC) kurdular. IPCC, yayınladığı değerlendirme raporlarında iklim değişikliğinin insan kaynaklı faaliyetlerle bağlantılı olduğunu ve küresel ısınmayı önlemek için acil eylemler gerektiğini belirtmiştir. 1992 yılında, IPCC'nin raporları, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (UNFCCC) hazırlanmasına temel oluşturdu. Bu sözleşme, iklim değişikliği ile mücadele için uluslararası bir işbirliği platformu oluşturdu.

1997 yılında, IPCC'nin raporları, gelişmiş ülkelerin sera gazı emisyonlarını azaltma taahhütlerini içeren Kyoto Protokolü'nün imzalanmasına katkı sağladı. 2015 yılında Paris'te düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansında Paris Anlaşması kabul edildi. Bu anlaşma, küresel ısınmayı 2°C'nin altında tutma ve mümkünse 1,5°C'ye yakın bir seviyede tutma hedefini içermektedir.

UNFCCC’ye taraf olan ülkeler, her yıl Taraflar Konferansı (COP) adı altında bir araya gelerek iklim değişikliği ile ilgili politika ve eylem planlarını görüşmektedir. Bu konferanslarda, ülkeler sera gazı emisyonlarını azaltma veya sınırlama hedeflerini içeren ulusal katkı beyanlarını (NDC) sunmaları, gelişmiş ülkelerin geliştirmekte olan ülkelere finansman, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme desteği sağlamaları, iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlama ve kayıp/zarar mekanizmalarının oluşturulması gibi konular ele alınmaktadır.

Türkiye, 2004 yılında UNFCCC’ye taraf olmuş ve 2009 yılında Kyoto Protokolüne taraf olduğunu bildirmiştir. 2021 yılında Paris Anlaşmasını onaylayarak, IPCC raporlarının hazırlanmasına katkı sağlamaktadır.¹

2023 yılında yapılan son taraflar konferansı COP27’de, Türkiye ulusal katkı beyanını güncelleyerek 2030 yılı için yüzde 21 olarak açıklanan azaltım hedefini yeni Ulusal Katkı Beyanı çerçevesinde yüzde 41’e yükseltmiştir. Türkiye, uluslararası fon kaynaklarından aldığı destekle “Türkiye’de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi”² kapsamında yeni Ulusal İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı hazırlıklarına başlamış ve bu proje kapsamında dört pilot şehrin yerel uyum stratejileri ve eylem planları oluşturulmuştur.

¹. Türkiye İklim Değişikliği Strateji Belgesi

². Türkiye’de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi

3

AVRUPA BİRLİĞİ VE İTALYA İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM STRATEJİLERİ

3.1. Avrupa Birliği İklim Değişikliğine Uyum Stratejileri

Avrupa Birliği, iklim değişikliğine uyum konusunda uzun bir geçmişe sahiptir. 2013 yılında ilk AB iklim değişikliğine uyum stratejisini benimsemiştir. Bu strateji, iklim değişikliğinin etkilerine yanıt vermek için tüm yönetim seviyelerinin hazırlık ve kapasitesini artırmayı amaçlamıştır.

2018 yılında, Avrupa Komisyonu 2013 stratejisini değerlendirmiş ve hedeflerine ulaştığını, ancak bilgiyi iyileştirme, uyumu sektörel politikalara entegre etme, uyum finansmanı açığını kapatma ve küresel eylemi artırma gibi daha fazla çalışılması gereken alanlar belirlemiştir.

2020 yılında, Avrupa Komisyonu, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında duyurulan yeni AB uyum stratejisi hakkında paydaş görüşlerini toplamak için bir kamuoyu danışması başlatmıştır. Avrupa Yeşil Mutabakatı, 2050 yılına kadar ilk iklim nötr kıta olmayı hedefleyen bir dizi politika girişimidir.

2021 yılında, Avrupa Komisyonu yeni AB iklim değişikliğine **uyum stratejisini**³ benimsemiştir. Bu strateji, 2050 yılına kadar kaçınılmaz iklim değişikliği etkilerine tamamen uyum sağlamış iklim dirençli bir toplum olma yolunda AB için uzun vadeli bir vizyon ortaya koymaktadır. Yeni strateji, uyumu daha akıllı, daha hızlı ve daha sistemik yapmayı ve uluslararası uyum eylemini artırmayı amaçlamaktadır.

Yeni strateji, bu hedeflere ulaşmak için 14 eylem önermektedir. Bunlar arasında iklim riskleri ve kayıpları hakkında bilgi ve veriyi iyileştirme, uyum bilgisinin Avrupa platformu olan Climate-ADAPT'i geliştirme ve genişletme, tüm yönetim seviyelerinde politika geliştirme ve uygulamasını destekleme, makro-fiskal politikaya uyumu entegre etme, doğaya dayalı çözümleri teşvik etme, sektörler ve bölgeler arasında uyum eylemini hızlandırma, uluslararası finansman ve işbirliğini ölçeklendirme ve Avrupa İklim ve Sağlık Gözlemesini başlatma gibi eylemler bulunmaktadır.

Yeni strateji, iklim değişikliğine karşı küresel yanıtın temel bir bileşeni olarak uyumu tanıyan ve taraflardan uyum kapasitelerini artırmalarını, dirençlerini güçlendirmelerini ve kırılganlıklarını azaltmalarını gerektiren Paris Anlaşması ile uyumludur. Ayrıca 2050 yılında iklim nötrlüğü hedefini yasaya yazan ve ulusal uyum stratejileri gerektiren Avrupa İklim Yasası ile de tutarlıdır.

³ AB iklim değişikliğine uyum stratejisi

3.2. İtalya İklim Değişikliğine Uyum Stratejileri

İtalya, 2015 yılında ilk Ulusal Uyum Stratejisini (NAS) benimsemiştir. Bu strateji, iklim değişikliğinin doğal sistemler ve sosyo-ekonomik sektörler üzerindeki etkileriyle başa çıkmak için tutarlı bir ulusal yaklaşım belirlemeyi amaçlamıştır.

Çevre ve Enerji Güvenliği Bakanlığı koordinatörlüğünde, bakanlıklar, bölgeler, yerel yönetimler, araştırma kurumları, sivil toplum örgütleri ve özel sektör temsilcileri gibi çeşitli paydaşların katılımıyla uzun vadeli iklim değişikliğine uyum için ulusal stratejisini güncellemiştir.

NAS, uyum için altı öncelikli sektör belirlemiştir: su kaynakları, hidrojeolojik sistemler, tarım, orman yangınları, kentsel alanlar ve sağlık. Ayrıca bu sektörlerin uyum kapasitesini ve direncini artırmak, aynı zamanda kırılganlıklarını ve iklim risklerine maruziyetlerini azaltmak için bir dizi hedef ve eylem tanımlamıştır.

NAS'ın ardından Çevre ve Enerji Güvenliği Bakanlığı tarafından hazırlanmakta olan Ulusal Uyum Planı (NAP)⁵ geliştirilmiştir. NAP, NAS'ın uygulanması ve ilerlemesini ve etkinliğini izlemek ve değerlendirmek için daha ayrıntılı ve operasyonel rehberlik sağlar.

NAP ayrıca AB'nin uyum politikası çerçevesiyle de uyumludur. Bu çerçeve 2013 yılında kabul edilen ve 2021 yılında gözden geçirilen AB Uyum Stratejisi ve 2021 yılında kabul edilen AB İklim Yasası'ndan oluşmaktadır. AB Uyum Stratejisi, bilgiyi artırma, uyumu sektörel politikalara entegre etme, uyum finansmanı açığını kapatma ve uluslararası uyum eylemini artırma yoluyla Avrupa'yı iklim değişikliğinin etkilerine karşı daha dirençli hale getirmeyi amaçlamaktadır.

⁴. İtalya Ulusal İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi

⁵. İtalya Ulusal İklim Değişikliğine Uyum Planı

4

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM STRATEJİLERİ BOLOGNA ŞEHİRİ İNCELEMESİ

Son yıllarda Bologna şehri, iklim değişikliğinin etkilerini özellikle yoğun ön görülmeyen meteorolojik olaylar nedeniyle meydana gelen toprak kaymaları, çökmeler veya su taşkınları gibi afetler ile hissetmektedir. Daha sık ve yoğun hale gelen yağışlar, sıcak dönemlerin uzaması, su kaynaklarının azalması gibi faktörler tarım şehri olan Bologna'yı olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, Bologna şehri iklim değişikliğine uyum stratejileri geliştirme konusunda önemli adımlar atmıştır.

Şehrin temel olarak tarım ve gıda üretimine dayanan bir ekonomisi vardır. Avrupa Komisyonuna göre, Avrupa düzeyinde iklim değişikliğine uyumsuzluk maliyeti, 2020'de yılda 100 milyar euro ile 2050'de yılda 250 milyar euro arasında değişmektedir. Bologna, iklim değişikliğinin etkileri hissedilir hale gelmesiyle Belediye Başkanları İklim ve Enerji Sözleşmesine⁶ dahil olarak iklim değişikliğine uyum ve direnç konusunda iklim stratejileri geliştirilmeye başlanmıştır.

Bologna Belediyesi Life Programı kapsamında Kyoto Club, Ambiente Italia, Arpa Emilia Romagna ile birlikte yürüttüğü BLUEAP⁷ projesi ile güncel iklim değişikliğine uyum stratejisini şekillendirmiştir. Belgeyi yenilikçi kılan, yönetim ve paydaşları bölgesel eylemin bir aracı haline getirme girişimidir. Yerel iklim profili ve temel risklere dayalı olarak, yerel uyum planı paydaşların katılımı ile oluşturulmuştur. Bu plan, iklim değişikliğini önleme ve benimsenecek iyi uygulamalara dair somut eylem önerileri⁸ içermektedir. Bologna Şehri İklim Değişikliğine Uyum Planı, Yerel Uyum Stratejisi belediye yönetiminin meşru bir şekilde uygulayabileceği etki alanı içinde uyum stratejilerinin içeriğini koruyan kriterleri tanımlasa da su havzası yönetimi veya su temini gibi konular düşünülerek idari sınırları aşan bir stratejidir.

4.1 Bologna Şehri İklim Değişikliğine Uyum Planı, Yerel Uyum Stratejisi

Bologna Şehri İklim Değişikliğine Uyum Planı, Yerel Uyum Stratejisi beş başlık üzerinden özetlenebilir:

4.1.1. Uyum ve Yönetişim

Bologna Yerel Uyum Stratejisi Avrupa Birliği ve İtalya Ulusal Uyum stratejisi ile uyumlu olup yurttaşlar, kamu kurumları, şirketler, üniversiteler ve okullar gibi eğitim kurumları, uzman ajanslar, hizmet sağlayıcılar, çoklu hizmet sağlayıcıları, konsorsiyumlar, ticaret dernekleri, tüketici dernekleri, çevre ve bölge koruma örgütleri, işletmeler ve vakıflar ile işbirliği yapılarak katılımcı bir süreç ile hazırlanmıştır. Stratejinin uygulanmasında paydaşların rolü tanımlanarak aktif eylemler planlanmıştır.

⁶ Belediye Başkanları İklim ve Enerji Sözleşmesi

⁷ BLUEAP projesi

⁸ Bologna Şehri İklim Değişikliğine Uyum Planı, Yerel Uyum Stratejisi

Ayrıca Bologna, İtalya'da şehir meclisi katılım mekanizması aracını ve iklimin korunmasını programlı bir hedef olarak içeren ilk şehirdir. Yurttaş Meclisi, katılımcı araçları kullanarak iklim korumasını ve adil ekolojik geçişi programlı hedefler belirleyerek katılımcı demokratik strateji ve plan oluşturmuştur.

4.1.2. Kuraklık ve Su Kıtlığı

Bologna'nın iklim değişikliğine uyum stratejisi, doğal su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine odaklanmaktadır. Bu bağlamda, dağıtım ağlarında su kayıplarını azaltmaya, sivil tüketimi kısırarak, sulama tüketimini ve endüstriyel su tüketimini azaltarak su kaynaklarının aşırı kullanımını azaltmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, kanalizasyon suları ve temiz-kirli suların karışımını engellemeyi hedeflerken, yüzey akışlarını iyileştirip su depolama kapasitesini artırmayı amaçlamaktadır.

Suviana Barajı ile Reno Nehri'nin zayıf dönemlerine destek sağlamayı amaçlayan düzenlemeler yapmayı ve Reno Havzası'nın düzenleme kapasitesini artırmayı planlamaktadır. Daha az hassas havzalardan su kaynakları kullanarak su teminini çeşitlendirmeyi ve tarımsal kullanım için Po Nehri sularını Reno Nehri sularının yerine kullanarak tarım üretimini korumayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, yüksek sıcaklıklar, yaz kuraklığı, ilkbahar donları, yoğun yağışlar, dolu ve hortumlar gibi iklim değişikliği ve bitki sağlığı sorunlarına karşı önlem almayı amaçlamaktadır.

4.1.3. Kentsel Alanlardaki Sıcak Dalga

Bologna, kent yaşamını daha sürdürülebilir hale getirmek amacıyla çeşitli adımlar atmaktadır. Bu adımlar arasında geniş ağaçlık alanların korunması ve değerlendirilmesi, yapılandırılmış bölgelerde yeşil alan ve ağaç sayısının artırılması, yollar, meydanlar ve parklarda ağaçlandırmanın yoğunlaştırılması yer almaktadır. Ayrıca, kentsel tarımın iklim değişikliğine uyuma katkısı değerlendirilmektedir.

Binaların yalıtımı ve yeşillendirilmesi de öncelikli hedefler arasında yer alırken, kamu binaları bu çerçevede özel bir rol oynamaktadır. Yüksek sıcaklık ilişkili sağlık riskine maruz kalınmasını azaltmak amacıyla sıcak dalga bilgi ve yardım sistemi genişletilirken, iç mekan mikro iklimi iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Hava kirliliğine bağlı sağlık riskinin azaltılması da stratejinin bir parçası olarak öngörülmektedir.

4.1.4. Şiddetli Yağış Olayları ve Hidrolojik Risk

Bologna, şiddetli yağışlar ve hidrolojik risklere karşı kentsel çevreyi korumak için adımlar atmaktadır. Bu kapsamda kentin içinde alınan önlemler, yeni kentsel alanlar için alınan önlemler ve kamu alanları için alınan önlemler stratejinin temel unsurlarıdır. Ayrıca, toprağın şiddetli yağışlara daha dayanıklı hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Bu amaçla, su akış ağını iyileştirmeye yönelik önlemler, akışı iyileştirmek ve taşkın riskini azaltmak amacıyla alınan önlemler yer almaktadır. Aynı şekilde, yağmurdan kaynaklanan kirleticilerin su yükünü azaltmak da strateji kapsamında değerlendirilen diğer bir konudur.

4.1.5. Nüfusun ve Risk Altındaki Varlıkların Dayanıklılığını Artırmak

Hidrolojik izleme faaliyetleriyle riskli havzaların durumu yakından takip edilmektedir. Aynı zamanda, acil durum yönetimini geliştirme çabalarıyla, olası riskli durumlar için daha etkili ve hızlı müdahale imkanları oluşturulmaktadır. Altyapıya yönelik müdahaleler de planın bir parçasıdır. Bu sayede altyapının dayanıklılığı artırılmakta ve riskler azaltılmaktadır. Strateji kapsamında kültürel mirasın dayanıklılığını iyileştirme çabaları da bulunmaktadır.

4.2. BLUE AP – Dirençli Bir Toplum İçin Bologna Yerel Kentsel Çevre Uyum Planı

BLUE AP – Dirençli Bir Şehir için Bologna Yerel Kentsel Çevre Uyum Planı, Bologna Belediyesi için İklim Değişikliğine Uyum Planının uygulanmasına yönelik, şehri daha dayanıklı hale getirmek amacıyla somut önlemler içeren “Life +” programı kapsamında desteklenen bir projedir.

Bologna, İtalya'da artık hem kamu hem de özel kurumların önceliği haline gelen küresel ısınma sorunuyla yüzleşmek için gerekli araçlarla donatılan şehirlerden biridir. BLUEAP aynı zamanda SEAP (Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı) ve Life GAIA projesi⁹ (kent ormancılığı) dahil olmak üzere şehrin iklim değişikliğiyle ilgili konularda üstlendiği taahhütlerin çerçevesine de uymaktadır. Proje, yurttaşları iklim değişikliğine uyum konusunda bilgilendirmek ve farkındalıklarını artırmak amacıyla yoğun bir iletişim, yaygınlaştırma ve ağ oluşturma faaliyetini içerir. Projenin sonuçları ayrıca iletişim araçlarının oluşturulması ve ulusal ve uluslararası etkinliklere katılım yoluyla yerel, ulusal ve Avrupa düzeyinde yaygınlaştırılmıştır.

Proje, yerel topluluğun, politikacıların, yurttaşların, üretim sektörü temsilcilerinin vb. desteği sayesinde iklim sorunlarına çözüm bulmak için aşağıdan yukarıya geliştirilen, tekrarlanabilir ve geliştirilebilir amaçlar belirlemiştir.

Bu hedefler:

- Çevresel ve sosyal verileri entegre eden, çevresel riskler ve bunlarla başa çıkmak için en iyi stratejiler hakkında yeni bilgiler üretebilen yenilikçi bir bilgi sistemi oluşturmak.
- Bologna bölgesindeki iklim değişikliğinin gerçek riskleri konusunda yerel yetkililerin, sosyo-ekonomik aktörlerin ve yurttaşların farkındalığını artırmak, onları daha çevre bilinçli davranışlar benimsemeye ve su kaynaklarının sorumlu yönetimine motive etmek.
- Uyum Planında tanımlanan bazı önlemleri planlamak ve uygulamak için yerel paydaşlara teknik ve eğitim desteği sunmak. (BLUE AP ayrıca Bologna bölgesinde pilot eylemler başlatarak yerel işletmelerin ve aktörlerin katılımıyla "başlangıç" rolü oynamıştır.)
- Uygulanan önlemlerin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini izlemek ve değerlendirmek; projenin uygulanması sırasında ortaya çıkan sonuçları gözlemlemek.

⁹ Life GAIA projesi

- Projenin yönergelerini ve sonuçlarını paylaşmak ve iletmek, geliştirilen modelleri diğer yerel toplulukların kullanmasına olanak tanımak için bilgi ve deneyimi yaymak.

BLUE AP projesindeki katılım süreci, Bologna'da iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir kilometre taşı olarak değerlendirilebilir. Paydaşların aktif katılımıyla gerçekleştirilen bu süreç, kentte iklim değişikliğine uyum konusunda farkındalığı artırmış ve yurttaşları, sivil toplumu ve diğer paydaşları iklim değişikliği ile başa çıkmaya hazırlamıştır. Projenin sonuçları diğer benzer koşullara sahip kentlere de ilham kaynağı olabilecek niteliktedir. Bu plan, orta ölçekli kentlerde işbirliğini teşvik etme kapasitesi açısından da dikkate değer bir başarıya işaret etmektedir. Planın yapısı, benzer kentlerde yeniden uygulanabilir ve iklim değişikliği ile mücadelede etkili bir yol haritası sunabilir. Bu süreç, katılımcıların çabalarıyla geliştirilen bir başarı hikayesi olarak öne çıkmaktadır.

4.3. Bologna İklim Meclisi

6 Şubat 2020'de Yurttaşların İyi Yönetişim İçin Uyum Politikasına Katılımı konulu Üst Düzey Konferansın ardından Avrupa Komisyonu, daha küçük ve yerel sivil toplumdaki gelen yurttaş katılımını teşvik etmek için yenilikçi fikir ve girişimleri desteklemek amacıyla "temel" finansman sağlama kararı aldı. Amaç, Uyum Politikalarında yurttaş katılımını teşvik etmek, projelerin daha iyi uygulanmasını sağlamak ve sonuçların yurttaşlar arasında daha güçlü bir sahiplenme hissi yaratmak için yeni yaklaşımları test etmek ve teşvik etmektir. Emilia-Romagna Bölgesi Avrupa Komisyonu ve OECD'nin desteği ile yurttaş katılımının yeni bölgesel programlara uygulanabilirliğini inceleyerek ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine dayalı bir hesap verebilirlik stratejisi için bir proje başlatmıştır.

Bu proje ile tüm ağırları, paydaşları ve ortakları, aynı zamanda daha önce dışlanmış kişileri, yapılandırılmış örgütlere ait olmayan kişileri, sosyal olarak izole veya maddi, sosyal ve/veya istihdam zorlukları yaşayan kişileri de dahil ederek Yurttaş Katılım Rehberi¹⁰ oluşturulmuştur.

Bu projenin bir çıktısı olarak Bologna İklim Meclisi¹¹ kurulmuştur. Bologna İklim Meclisi,¹² Bologna Belediyesi koordinatörlüğünde, FIU (Fondazione Innovazione Urbana) Vakfı, Centro Antartide,¹³ işbirliği ve kurayla rastgele seçilen yurttaşların belediye politikalarının oluşturulması ve uygulanmasına doğrudan dahil edilmesini ve yurttaşlar ile idare arasındaki diyalogun güçlendirilmesini amaçlayan demokratik bir araçtır.

İklim Meclisi modelinde belediye seçim listelerinde kayıtlı olanlar arasından tabakalı rastgele örnekleme (cinsiyet, yaş ve yerleşim yeri) ile seçilen, on altı ve on yedi yaş grupları ile bütünleştirilmiş 80 sakin, şehir dışından gelen öğrenciler ve şehirde toplu taşıma abonelerine 20 sakin den seçilen kişiler gönüllülük ilkesi ile katılım sürecine dahil olurlar. Öncesinde bu kişiler bilgilendirilir, danışma aşamasında toplantılar organize edilerek yerel politika ve stratejilerin oluşturulmasında tam katılım sağlanır.

¹⁰ [Yurttaş Katılım Rehberi](#)

¹¹ [Bologna İklim Meclisi](#)

¹² [Fondazione Innovazione Urbana Vakfı](#)

¹³ [Centro Antartide](#)

İklim değışikliği giderek artan bir tehdit haline gelmektedir. Türkiye'nin bu değışikliklere hızla uyum sağlaması ve bu olumsuz etkilere karşı hazırlıklı olması zorunludur. Özellikle řu alanlarda önlem alınmalıdır:

a. Kuraklık Yönetimi: İklim değışikliği ile birlikte kuraklık riski artmaktadır. Yerel yönetimler, su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini sağlamalı ve su tasarrufu konusunda halkı bilinçlendirmelidir.

b. Afet Hazırlığı: Orman yangınları, seller ve diğer doğal afetlerin sıklığı artmaktadır. Yerel yönetimler, acil durum planları oluşturmalı ve halkı bu afetlere karşı eğitmelidir.

c. Yeşil Altyapı: Yeşil alanların korunması ve artırılması, iklim değışikliği ile mücadelede önemlidir. Yerel yönetimler, yeşil altyapı projelerini teşvik etmeli ve şehirlerin yeşilleşmesini desteklemelidir.

Katılımcı Yaklaşım Geliştirilmelidir:

Sürdürülebilir Enerji İklim Eylem Planlarının başarılı olması için katılımcı bir yaklaşım benimsemek kritiktir. Yerel yönetimler, aşağıdaki adımları atabilir:

a. Toplum Görüşlerine Değer Verme: Yerel yönetimler, halkın ve yerel paydaşların görüşlerini ve endişelerini ciddiye almalı ve bu görüşleri planlarının bir parçası olarak kabul etmelidir.

b. Eğitim ve Bilinçlendirme: Halkı iklim değışikliği ve sürdürülebilirlik konularında bilinçlendirmek önemlidir. Yerel yönetimler, bilinçlendirme kampanyaları düzenleyerek halkı bu konularda eğitebilir.

c. Sivil Toplum Kuruluşları ile İşbirliği: Yerel yönetimler, yerel sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak daha kapsamlı ve etkili eylem planları oluşturabilirler.

Kamu ve STK İşbirliği Güçlendirilmelidir:

Kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliği, iklim değışikliği ile mücadelede önemlidir. Yerel yönetimler, bu işbirliğini güçlendirmek için aşağıdaki adımları atabilir:

a. Düzenli İşbirliği Toplantıları: Kamu ve STK temsilcileri arasında düzenli toplantılar düzenleyerek bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik edebilirler.

b. Proje Ortaklıkları: Ortak projeler ve programlar geliştirerek daha büyük etkiler yaratabilirler. Örneğin, çevre koruma projeleri veya sürdürülebilir enerji inisiyatifleri için işbirlikleri kurulabilir.

c. Sivil Toplum Katılımı: STK'lar, yerel yönetimlerin politika oluşturma süreçlerine daha fazla katılım sağlamalıdır. Bu, daha kapsamlı ve çeşitlendirilmiş çözümlerin oluşturulmasına yardımcı olabilir.

Yurttaş Katılımı Teşvik Edilmelidir:

Yurttaşların iklim politikalarının oluşturulmasına daha fazla katılımı teşvik etmek, demokratik bir sürecin temelidir. Yerel yönetimler, şu yollarla katılımı artırabilir:

a. Topluluk Toplantıları: Halkın düzenli olarak yerel yönetimlerin toplantılarına katılmasını teşvik edebilirler. Bu toplantılarda iklim değişikliği ile ilgili konular ele alınabilir.

b. Çevrimiçi Katılım Platformları: Çevrimiçi platformlar aracılığıyla yurttaşların görüşlerini ve önerilerini paylaşmalarını sağlamak daha geniş bir katılım sağlayabilir.

c. Eğitim ve Farkındalık: İklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularında eğitim ve farkındalık kampanyaları düzenlemek, halkın bu konularda daha bilinçli olmasına yardımcı olabilir.

Bilgi ve Veri Paylaşımı:

Etkili iklim politikaları oluşturmak için güvenilir bilgi ve veriye ihtiyaç vardır. Yerel yönetimler, şu yollarla bilgi ve veri paylaşımını teşvik edebilir:

a. Açık Veri Platformları: Kamu verilerine erişimi kolaylaştıran açık veri platformları oluşturabilirler.

b. Bilimsel İşbirliği: Bilimsel kuruluşlarla işbirliği yaparak güncel araştırmalara dayalı politikalar geliştirebilirler.

c. Eğitim ve Bilinçlendirme: Halkı bilim ve veriye dayalı bilinçlendirmek, doğru bilgiye dayalı kararlar alınmasına yardımcı olabilir.

Eşitlik ve Adalet:

Katılımcı süreçlerde eşitlik ve adalet önemlidir. Yerel yönetimler, şu adımları atarak eşitlik ve adaleti sağlayabilirler:

a. Çeşitlilik ve Kapsayıcılık: Farklı toplumsal grupların ve azınlıkların seslerini duyurabileceği platformlar oluşturmalarıdır.

b. Eşit Kaynak Dağılımı: Kaynakların eşit dağıtılması, herkesin katılımına olanak sağlar.

c. Sosyal Adalet Politikaları: İklim politikalarının yoksul ve dezavantajlı grupları koruma altına alacak şekilde tasarlanması önemlidir.

Uluslararası İşbirliği:

Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadelesi sadece ulusal değil, aynı zamanda uluslararası boyutta bir işbirliği gerektirir. Yerel yönetimler, şunları yaparak uluslararası işbirliğine katkıda bulunabilirler:

a. Karşılaştırmalı Analizler: Diğer ülkelerin uygulamalarını inceleyerek en iyi uygulamaları öğrenebilirler.

b. İklim Değişikliği Diplomasisi: Uluslararası platformlarda Türkiye'nin iklim politikalarını tanıtarak ve diğer ülkelerle işbirliği yaparak küresel soruna katkıda bulunabilirler.

c. Bilgi ve Deneyim Paylaşımı: Diğer ülkelerle bilgi ve deneyim paylaşımı yaparak daha etkili çözümler bulunabilir.

Eylem Planlarının Uygulanması:

Oluşturulan eylem planlarının etkili bir şekilde uygulanması, başarının anahtarıdır. Yerel yönetimler, şu adımları atarak eylem planlarını hayata geçirebilirler:

a. Kritik Kaynak Sağlama: Eylem planlarının uygulanması için gerekli kaynakları sağlamak önemlidir. Bu kaynaklar finansal, insan kaynağı ve teknolojik olabilir.

b. İzleme ve Değerlendirme: Uygulama sürecini yakından izlemek ve düzenli değerlendirmeler yapmak, başarının takip edilmesini sağlar.

c. Toplumsal Geri Bildirim: Halkın eylem planlarının etkileri hakkındaki görüşlerini dinlemek ve bu geri bildirimleri dikkate almak, politikaların daha iyi hale getirilmesine yardımcı olabilir.

KAYNAKLAR

1. Türkiye İklim Değişikliği Strateji Belgesi
2. Türkiye’de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi
3. AB İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi
4. İtalya Ulusal İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi
5. İtalya Ulusal İklim Değişikliğine Uyum Planı
6. Belediye Başkanları İklim ve Enerji Sözleşmesi
7. BLUEAP Projesi
8. Bologna Şehri İklim Değişikliğine Uyum Planı, Yerel Uyum Stratejisi
9. Life GAIA Projesi
10. Yurttaş Katılım Rehberi
11. Bologna İklim Meclisi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi: Bologna Örneđi

